

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kolleci

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Hüququn
əsasları

fənninin

PROQRAMI

040203 – “Arxiv işi və kargüzarlıq”

040569 – “Tikiş məmulatlarının texnologiyası”

040723 -- “Zərgərlik məmulatları və bəzək əşyalarının hazırlanması”

040103 – “Peşə təlimi (Mühasibat uçotu)

040410 – “Bələdiyyə təsərrüfatının təşkili”

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı
İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Metodiki
Şurasının 15 sentyabr 2017-cı il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

(Protokol № 1)

Bakı 2017

Tərtib etdi:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin müəllimi

Qurbanova Gülnarə Kazım

Redaktor:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin müəllimi

Əbdürrəhmanova Vüsalə Güloğlan

Rəyverənlər

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin müəllimi

1. Əhmədov Fuad Əkbər

İZAHAT VƏRƏQİ

Fənnin tədrisinə ayrılan saatların miqdarı 60 saat (30 saat müəzire, 30 saat seminar).

Cəmiyyət və dövlət məhz ictimai münasibətlərin nizamlanmış, ictimai qaydalara riayət olunduğu şəraitdə normal fəaliyyət göstərə bilər. İctimai həyatın təşkilində, o cümlədən insanların davranışının və onların fəaliyyətinin nizamlanmasında hüquq mühüm rol oynayır. Çünki insanlar həyatın bütün hallarında müxtəlif xarakterli ictimai münasibətlərə daxil olurlar ki, bu münasibətlərin də əksər hissəsini hüquq normaları ilə tənzim edilən hüquq münasibətləri təşkil edir. Müvafiq münasibətlərin yalnız hüquqla tənzimlənməsi isə hüquqi dövlətə xarakterik əsas əlamətdir.

“Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququnun əsasları” fənni onun predmeti, obyektı, metodikası ilə yanaşı, kursun proqramına uyğun olaraq hüququn əsas anlayışları, kateqoriyaları, hüququn ayrı-ayrı sahələri, xüsusilə mülki hüquq sahəsinin əsas yarım sahələri - mülkiyyət hüququ və öhdəlik hüququnun ətraflı öyrənilməsi, habelə əmək hüququ, mülki prosessual hüquq və cinayət hüququnun əsaslarının tədris edilməsini əks nəzərdə tutur.

“Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Hüququn əsasları” kursunun məqsədi tələbələrə ümumilikdə konstitusion hüquqlar və iqtisadi fəaliyyət reallaşdırılan zaman bu və ya digər formada istinad edilən hüquq sahələri haqqında bilgilərin əşılınmasıdır. Bununla belə, tələbələrdə ümumilikdə hüquq sistemi və hüquq institutları, o cümlədən dövlət və siyasi hakimiyyət, hüquq sisteminin konstitusiya əsasları, Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti, mülki hüquq münasibətləri, mülkiyyət hüququ, onun əldə edilməsi, itirilməsi və müdafiəsi, əmək hüququnun əsasları, cinayət hüququ və s. haqqında təsəvvürün yaradılması kursun tədrisinin mühüm məqsədlərindən hesab edilir.

MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI

№	Mövzuların adları	Mühazirə	Seminar
1.	Hüquq anlayışı. Hüququn əlamətləri. Hüququn mənbələri	2	2
2.	Hüquq sisteminin konstitusiyaya əsasları	2	2
3.	Dövlət anlayışı. Dövlət və vətəndaş cəmiyyəti.	2	2
4.	İnsan və vətəndaşın hüquqi statusu anlayışı. Əsas hüquq və azadlıqlar	2	2
5.	Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığının əldə olunması	2	2
6.	Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti	2	2
7.	Mülki hüququn predmeti və mülki hüquq münasibətləri	2	2
8.	Mülki hüquq münasibətlərinin subyektləri. Mülki hüquq münasibətlərinin obyektləri	2	2
9.	Mülki hüquqda əqdlər	2	2
10.	Mülkiyyət hüququ, onun əldə edilməsi, itirilməsi və müdafiəsi	2	2
11.	Əmək hüququ anlayışı, əsasları və mənbələri. Əmək hüquq münasibətləri	2	2
12.	Əmək müqaviləsi anlayışı, tərəfləri və məzmunu. İş vaxtı və istirahət vaxtı anlayışları	2	2
13.	Cinayət hüququ anlayışı və vəzifələri. Cinayət hüququnun əsas prinsipləri	2	2
14.	Cinayətdə iştirakçılıq. Cəza anlayışı.	2	2
15.	İnzibati hüquq anlayışı. İnzibati hüququn mənbəyi. İnzibati hüquq münasibətləri	2	2
Cəmi: 60 saat			

MÖVZULAR VƏ ONLARIN İZAHİ

Mövzu 1. Hüquq anlayışı. Hüququn əlamətləri. Hüququn mənbələri – 2 saat

Hüququn anlayışı. Hüququn mahiyyəti. Hüququn əlamətləri. Çağdaş hüquq sistemləri. Azərbaycanın hüquq sistemi. Hüquq normaları. Hüquq normasının strukturu. İmperativ və dispozitiv normalar. Dövlət və hüququn qarşılıqlı əlaqəsi.

Hüquq sahələri, anlayışı və sistemi. İqtisadi fəaliyyətlə əlaqəli hüquq sahələri. Hüquq münasibətləri: xüsusiyyətləri və subyektləri. İqtisadi fəaliyyətlə əlaqəli hüquq münasibətləri. Hüquq pozuntusu anlayışı, tərkibi və növləri. Hüquqi məsuliyyəti anlayışı, əsas əlamətləri və növləri.

Mövzu 2. Hüquq sisteminin konstitusiya əsasları – 2 saat

Konstitusiya anlayışı, mahiyyəti, məzmunu və əhəmiyyəti. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının inkişaf mərhələləri. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının funksiyaları. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının quruluşu. Azərbaycan dövlətinin konstitusiya statusu. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Konstitusiya qanunları. Qanun və qanundan aşağı qüvvəli normativ aktlar. Prezident fərmanları. Nazirlər Kabinetinin qərarları. Azərbaycan dövləti hüquqi dövlət kimi.

Mövzu 3. Dövlət anlayışı. Dövlət və vətəndaş cəmiyyəti – 2 saat

Dövlət anlayışı. Dövlət və dövlət hakimiyyəti. Dövlət və vətəndaş cəmiyyəti. Hakimiyyətin cəmiyyətdə rolu və mahiyyəti. Dövlətin əsas qanunu kimi konstitusiya anlayışı və onun sosial-iqtisadi mahiyyəti.

Mövzu 4. İnsan və vətəndaşın hüquqi statusu anlayışı. Əsas hüquq və azadlıqlar - 2 saat

İnsan hüququ və vətəndaş hüquqi anlayışı. İnsan və vətəndaşın hüquqi statusunun anlayışı və prinsipləri. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığının əldə olunması. İnsan və vətəndaşın əsas hüquq və azadlıqları: sosial-iqtisadi hüquqlar.

Qeyri-hökumət təşkilatlarının (İctimai birliklərin) hüquqi statusunun əsasları.

Mövzu 5. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığının əldə olunması - 2 saat

Vətəndaşlığın anlayışı. Vətəndaşlığın əldə edilməsi. Vətəndaşlığa xitam verilməsi. Valideynlərin vətəndaşlığı dəyişdikdə və övladlığa götürüldükdə uşaqların vətəndaşlığı.

Mövzu 6. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti – 2 saat

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin fəaliyyətinin əsasları. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətləri. Milli Məclis deputatının hüquqi statusu. Qanunvericilik prosesi. Qanunvericilik hakimiyyətinin hakimiyyət bölgüsü sistemində yeri və onun digər hakimiyyət qolları ilə qarşılıqlı əlaqəsi.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Konstitusiyaya statusunun əsasları. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçilməsi və səlahiyyətlərinin xitam edilməsi qaydaları. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti Prezidentin yanında icra hakimiyyətinin yuxarı orqanı kimi.

Məhkəmə hakimiyyəti - dövlət hakimiyyətinin müstəqil qolu kimi. Azərbaycan Respublikasının məhkəmə sistemi: məhkəmə müdafiə hüququ və məhkəmə üsulunun formaları. Hakimlərin hüquqi statusu. İxtisaslaşmış məhkəmələr: İnzibati və iqtisad məhkəmələri. Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu.

Mövzu 7. Mülki hüququn predmeti və mülki hüquq münasibətləri – 2 saat

Mülki hüququn anlayışı və sistemi. Mülki qanunvericiliyin ümumi səciyyəsi. Mülki hüququn mənbələri. Mülki hüquq münasibətlərinin anlayışı. Mülki hüquq münasibətlərinin növləri və məzmunu

Mövzu 8. Mülki hüquq münasibətlərinin subyektləri. Mülki hüquq münasibətlərinin obyektləri - 2 saat

Mülki hüquq münasibətlərinin subyektləri. Fiziki şəxslər mülki hüququn subyekti kimi. Hüquqi şəxslər və onların növləri. Fiziki şəxsin hüquq və fəaliyyət qabiliyyəti anlayışı. Hüquqi şəxslər və onların növləri. Hüquqi şəxsin nizamnaməsi. Mülki hüququn digər subyektləri.

Mülki hüquq münasibətlərinin obyektləri: əşyalar, yaradıcılıq fəaliyyətinin nəticələri, işlər və xidmətlər, qeyri-maddi nemətlər.

Mövzu 9. Mülki hüquqda əqdlər - 2 saat

Mülki hüquqda əqdlər və onların növləri: birtərəfli, ikitərəfli və çoxtərəfli əqdlər. Mülki hüquqi müqavilə. Mülki hüquqi müqavilənin əsas növləri. Vəsiyyətnamə və etibarnamə. Mülki hüquqda öhdəliklər. Öhdəliklərin məzmunu və tərəfləri. Mülki hüquqi müqavilədən irəli gələn öhdəliklər.

Mülki hüquq pozuntularının (deliktlərin) məhkəmə qaydasında müdafiəsi. İddia müddəti.

Mövzu 10. Mülkiyyət hüququ, onun əldə edilməsi, itirilməsi və müdafiəsi – 2 saat

Mülkiyyətin sosial-iqtisadi mahiyyəti. İctimai münasibətlərin əsası kimi mülkiyyətin rolu.

Mülkiyyət hüququnun anlayışı və məzmunu. Mülkiyyət hüququnun formaları və növləri. Mülkiyyətin konstitusional əsasları. Dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyət formaları. Mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi və itirilməsi (xitamı). İlkin və töremə üsulları. Müsadirə və rekvizisiya. Mülkiyyət hüququnun və digər əşya hüquqlarının müdafiəsi. Vindikasiya və neqator iddiaları.

Mövzu 11. Əmək hüququ anlayışı. Əsasları və mənbələri. Əmək hüququnun münasibətləri – 2 saat

Əmək hüququ anlayışı. Əmək hüququnun mənbələri. Əmək hüququnun konstitusional əsasları. Əmək hüquq münasibətləri. Əmək hüququnun subyektləri və obyektləri. İşçi, işəgötürən və həmkarlar təşkilatı əmək hüququnun subyekt kimi. Əmək mübahisələri

- fərdi
- kollektiv əmək mübahisələri

Mövzu 12. Əmək müqaviləsi anlayışı tərəfləri və məzmunu – 2 saat

Kollektiv müqavilə və saziş. Əmək müqaviləsi. Anlayışı, tərəfləri və məzmunu. Əmək müqaviləsinin bağlanması qaydası və əmək müqaviləsinə xitam verilməsinin əsasları. İş vaxtı və istirahət vaxtı anlayışları. Tam, qısaldılmış, natamam iş vaxtı. İş vaxtının rejimi. Əmək məzuniyyəti anlayışı, müddətləri və onun verilməsi qaydası.

Əmək haqqı və onun hüquqi əsasları. Əmək və icra intizamı. Maddi məsuliyyət. Əməyin mühafizəsi.

Mövzu 13. Cinayət hüququ anlayışı və vəzifələri. Cinayət hüququnun əsas prinsipləri - 2 saat

Cinayət hüququ anlayışı və vəzifələri. Cinayət hüququnun əsas prinsipləri: qanunçuluq, qanun qarşısında bərabərlik, təqsirə görə məsuliyyət (təqsirsizlik prezumsiyası), ədalət və humanizm prinsipi. Cinayət qanunu və cinayətin anlayışı. Cinayətin növləri: böyük ictimai təhlükə yaratmayan cinayətlər, az ağır cinayətlər, ağır cinayətlər, xüsusilə ağır cinayətlər. Cinayət məsuliyyəti anlayışı və əsasları. Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayət məsuliyyəti.

Mövzu 14. Cinayətdə iştirakçılıq – 2 saat

Cinayətdə iştirakçılıq: təşkilatçı, təhrikçi, köməkçi, icraçı. Mütəşəkkil cinayətkarlıq. Əməlin cinayət olmasını aradan qaldıran hallar: zəruri müdafiə, son zərurət, əsaslı risk, cinayətkarın saxlanması, əmrin və ya sərəncamın yerinə yetirilməməsi. Cəza anlayışı və cəzanın məqsədi. Cəzanın sistemi və növləri. Mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlər. İqtisadi fəaliyyət sahəsində olan cinayətlər. Dövlət hakimiyyəti, dövlət qulluğu mənafeyi və yerli özünüidarəetmə orqanlarında qulluq mənafeyi əleyhinə olan cinayətlər.

Mövzu 15. İnzibati hüquq anlayışı. İnzibati hüququn mənbəyi. İnzibati hüquq münasibətləri – 4 saat

İnzibati hüquq anlayışı, İnzibati hüququn predmeti, metodu. İnzibati hüququn digər hüquq sahələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi. İnzibati hüququn mənbəyi. Azərbaycan Respublikasının qanunları. Prezident fərmanları. Nazirlər Kabinetinin qərarları. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktları. İnzibati hüquq sistemi: ümumi və xüsusi hissə. Dövlət idarəetməsi. Ayrı-ayrı idarəetmə sahələrində ictimai münasibətlərin tənzimlənməsi.

İnzibati hüquq münasibətləri və onun anlayışı. İnzibati hüquq münasibətlərinin subyektləri. İcra hakimiyyəti orqanları. Fiziki şəxslər inzibati hüquq münasibətlərinin subyekt kimi. İnzibati məsuliyyət və inzibati məsuliyyət anlayışı. İnzibati xəta. İnzibati xəta tərkibi. İnzibati tənbeh və onun növləri. Xəbərdarlıq, inzibati cərimə, müsadirə, inzibati həbs.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası.
2. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və hüququnun əsasları – S.Allahverdiyev Bakı 2005
3. Z.Əsgərov, E.Nəsirov, M.İsmayılov. AR Konstitusiyası və hüququnun əsasları. Dərslik. Bakı-2005
4. Hüququn əsasları –Ə.Seyidov, Z.Nağıyev- Bakı 2008
5. «Normativ hüquqi aktlar haqqında» AR-nın 26.11.1999-cu il tarixli Qanunu.
6. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi 26 may 2012
7. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi 2012
8. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinin Kommentariyası Bakı, 2007
9. Z.Əsgərov. Konstitusiya hüququ. Dərs vəsaiti. Bakı, BDU-nun nəşriyyatı, 2002
10. E.Nəsirov. Yerliözüidareetmənin hüquqi tənzimi «Qanun» jurnalı 1998 №6
11. Ş.Əliyev. Prezidentlik institutu Bakı, 1994.
12. S.S. Allahverdiyev. Mülki hüquq. Dərslik. Bakı-2008 -2009, 3 cildə
13. Z.Əsgərov. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiya statusu Bakı, 1999
14. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi 2012

Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin ixtisas müəllimi Qurbanova Gülnarə Kazım qızının orta ixtisas təhsili müəssisələrində təhsil alan tələbələr üçün “Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Hüququn əsasları” fənnindən hazırladığı proqrama

Rəy

Qurbanova Gülnarə Kazım üzünün tərtib etdiyi “Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Hüququn əsasları” fənn proqramında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası barədə geniş məlumat verilmişdir. Həmçinin proqramın mövzularında hüquq sistemi, hakimiyyətin sahələri barədə izahatlar öz əksini tapmışdır.

Proqramda hüququn müxtəlif sahələri: mülki hüquq anlayışı, mülki hüququn predmeti, mülki hüquq münasibətləri, mülkiyyət hüququ barədə, əmək hüququ, cinayət hüququ, inzibati hüquq və bu hüquq sahələrinin anlayışı, nizamlama predmeti barədə məlumatlar verilmişdir.

Qurbanova Gülnarə Kazım üzünün tərtib etdiyi “Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Hüququn əsasları” fənn proqramının bu tip tədris metodiki sənədlərə dair normativ tələblərə cavab verdiyini nəzərə alaraq çapa məsləhət görülməsi məqsədəuyğundur.

**Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin
fənn müəllimi**

Əhmədov Fuad Əkbər